

(המשך מעמוד 23)

הספרות על מקור עושרו של מוטקה, ולכל אחת מן הגירסאות היו חסידים משלה. עד שהופיע על הבמה דידי קלופס.

דידי קלופס נטל על עצמו לגלות את סודו של מוטקה, בדרך הפשוטה ביותר. תפס אותו יום יחד כשהוא יושב לבדו וזרק לו ישר בפנים: "אני יודע שאתה לא עובד בשיוזבית" ביררתי את זה בעצמי."

"מי אמר לך שאני כן עובד בשיוזבית? שאל מוטקה. "ככה מדברים" ענה דידי קלופס. "שיוזבית" המשך מוטקה לחייך.

"אם אתה לא עובד בשיוזבית ובכל זאת יש לך כסף, אז אתה בטח עובד בשביל הערבים...!" דידי קטע את דבריו באמצע, מוטקה קם כשכניו מציצים דם ואמר: "תגיד את זה עוד פעם ואני שובר לך את העצמות!" "אל תתחמם" הרגיע אותו דידי, "אני לא אומר לך את דעתי. ככה כולם מדברים עליך."

"מי מוצר ?!" "כולם נדברים. איך אתה רוצה שלא ידברו, כשאף אחד לא יודע כמה אתה חי ומאיפה יש לך כסף?" המשפט הזה חזרן שבר את מוטקה לגמרי. והוא פתח את לבו לפני דידי קלופס וסיפר לו את כל הסיפור על כינת הבגדים השתרה, מאלף ועד תיו.

מיותר לציין, שדידי הקטיב לסיפור בעניין גובר והולך וכשגמר, נשאו לשבת דומם ומתוהרה. "אני מקהה שלא תספר את זה לאף אחד" המשיך מוטקה, לאחר הפסקה קצרה.

"אתה חמור גרם!" התנער דידי מההרהוריו. "למה לא סיפרת לי את זה מקודם? עכשיו אני כבר יודע למה אתה כל כך מסריח."

"מה היה יוצא אם הייתי מספר לך מקודם?" "אל אלוהים! איך תופס איוו הזדמנות אתה מחמיץ?"

"מה יש פה להחמיץ?" "בשביל זה אתה חמור גרם שאתה לא תופס. הכינים שלך שחת מלוינים ואתה מסתפק רק בשמונים אלף."

"אני באמת לא תופס." "במאיים לך. תן לי לנהל את העניינים ואנחנו מתעשרים!" "אני לא רואה..."

"מה שאתה צריך, זה מנהל עסקים. אני עם הראש שלי ואתה עם הכינים שלך, יכולים לגרוף זהב. אתה מוכן לעשות אתי שיתפות?"

"שיתפות על מה?" "על הכינים שלך. אתה אף פעם לא חשבת על זה, שאם כדאי לסורבון לשלם לך שמינים אלף לחודש, כדאי להם גם לשלם מאה ושישים. כינים כמו שיש לך, זה לא דבר שיש לכל אהה. ומה עם האוניברסיטאות האחרות? ...

שמע מוטקה: אתה לא מוציא הגה מפיך עד הערב. תן לי כמה שעות לחשוב ואני ועשה אותך למיליונר כמו כלים. בוא ניפגש בערב ואני כבר אביא תכנית!"

בערב נפגשו שוב. דידי בא חמוש בשני ספרים עבים. פרנקלינג'ס, מאת שארל דאלמברט ומטמורפוזיס של ז'וזף ל'דרייס. חוץ מזה היו לו המון דפים מקושקשים ביד. מוטקה היה מלא התפעלות, למה שדידי הספיק לעשות באותן שעות מעטות. שעברו מאז פגישתם האחרונה. דידי, שהניח את הכרכים העבים על השולחן, לא טרח להסביר, אלא שלף גליון נייר מודפס בכמות כתיבה ואמר למוטקה שיקרא ויחתום.

הציץ מוטקה בגליון הנניר שהגיש לו דידי וראה שזו טיוטת חוזה, בו מעביר הוא, מוטקה השמה, את זכות השימוש המסחרי בכינת הבגדים השחורה שעל גופו, באופן בלעדי לדידי קלופס, מותרת 50% של ההכנסות. מוטקה חתם, ברגע שחתם, עבר ההרז בראשו ואמר: "רגע אחד. מה בעניין השמינים אלף שאני כבר מקבל?"

"בסדר", אמר דידי, "אתה יכול להכניס סעיף, שהשמר גם אלף הראשונים הם תמיד שלך. אני לא רוצה שתחשוב, שאני מתכוון לפוק אותך."

הכניסו את התוספת לתוך החוזה ודידי פרש על השולחן את הגיררות שהביא עמו והתחיל להסביר למוטקה את תכניתו.

בהתאם לתכניתו של דידי, לא הלך מוטקה למחרת היום לאוניברסיטה, כמו שהיה צריך ללכת, אלא שכב במיטתו וחיכה. לא הוצרך לחכות זמן רב, כי לאחר שעה קצרה כבר דפקו בדלת. לפני שדידי קם לפתוח, עשה למוטקה סימן שיתכסה היטב ויעשה עצמו ישן. כמו שתואר לעצמו, כך היה. בפתח הדלת עמדו פרופסור וילמן ושני סטודנטים. "האם מיסיה מוטקה בבית?"

"ששש... היכה אותם דידי, כשהוא מניח אצבע על פיו. יצא החוצה, סגר אחריו את הדלת בשקט ורמז לשלושת הבאים, שילכו בעקבותיו. בהיותו על המדרגות הסתובב ואמר להם: "בואו ונשוחח בביסטרו."

"מה קרה למיסייה מוטקה?" קצרה רוחו של פרופסור וילמן.

"הוא חולה", אמר דידי ולאחר יד. "הרופא היה אצלו בבוקר וציווה עליו לנוח ולהתרחק..."

"להתרחק?" פרץ הפרופסור לתוך דבריו. "בשום אופן! בשום אופן! זה יהרוס את הכל!"

דידי לא ענה, עד שלא נכנסו לביסטרו והזמינו אפרטיף. רק אז פתח דידי את פיו והסביר, שמצבו של מוטקה קשה, אף על פי שאיננו אנוש. תנאי המגורים במלון עלוב זה, הם שהביאו, כפי הנראה, להתמוטטות. לו היה מתרחק לפחות... אבל גם היגיינה לקויה וגם דיור לקוי זה כבר יותר מדי בשביל גוף עדין כזה.

כך זכו השניים בדיור חנוט, על חשבון אוניברסיטת פאריז, בבית מלון ממדרגה ראשונה, כסביבות האטאל. שני חדרים הועמדו לרשותם, עם הסקה מרכזית, מים זורמים וטלפון. דידי שכר מכונת כתיבה והתחיל בפעולתו הגדולה. בעזרת הטלפון, בירר לעצמו כתובות של אוניברסיטאות בגרמניה, אנגליה וארצות הברית, ושלח להם בדואר רשום מעין פרופסקט, בו העמיד למכירה את השריד האחרון לכינת הבגדים השחורה. עם הרוסים היה זהיר יותר. תחילה צריך היה לדעת אם מצויה כינה כזאת באוסים הרוסיים. למטרה זו הלך ונפגש עם הנספח התרבותי של השגרירות הסובייטית ותוך שהוא מציג עצמו כוואולוג, ביקש לקבל את הפירוטמים המדעיים,

קיש קיש

אפשר להזיז עם כל מיני דברים ביד. אתה נהנה יותר מהזיקה בעקב אחיו. אחד עם גיטרה ביד. אחד עם דגל ואחד עם קופסה, מקשקשת, קיש קיש בשמים דא ססית ציפורים, ידע האדמה הטובה לא צומחים פרחים, זנים אין זנים. נה הנחמים ברחים מן הים והים ריך וכבוד אין שום דבר, נה הכנ נן בני שם, והשום דבר אין שם, ערב דה קיש קיש בשמים, נשאני רואה ציפור בשמים, אני פותח את פי והצוה נקרא זה בקור נדיה, אבר כל מה שיוצא מתרני הוא קיש קיש וכאשר אני רוצה לנבנת, אז יצחק, אז סתם פשוט דא יודע איך לעשות זאת. נה אפילו נא היה נז זמן ושבוה, איך הדברים, איך יושבים, איך צוחקים, איך כוונים.

איך אהבים, איך חיים ואיך מתים. ואפילו אם איך נהרדום, אז האבן, אז לכל השדים, נה יהיה שיר על שפתי, שיר אחרון, שיר המדומים, שבו יאיש, זקקה, העג, תקווה, מנוד ראש, המה ואחרת.

רק קיש קיש, מי איום אני העיג וחרש כדק לשון ואבדים, ערב רב קיש קיש, ואילו יש ערך בעולם. אזרי נאשר אקשקש את קשקשי האחרון, תפוזנה כל הציפורים על הארץ החרבה וההלים בנים ועלו מתהומות הים להחנק באויר הצח ורועיותי הנובדות תחבקנה פרה חרוך וזה יהיה הכל, ואחר כך לא יהיה כלום, קיש קיש קיש.

פאריז, מארס 1958

עווס קינו

הדנים בענייני כינים ופרעושים. מוטקה השתגע מהיסודיות הנועות של דידי. מה יש להגיד, לבחור הזה יש דם.

תוך שהם יושבים במלון המפואר ומחכים לתשובות, התחיל פתאום מוטקה להרגיש שדידי נדבק אליו יותר מדי. זה היה מוזר מאוד בעיניו, כי מדרך הטבע הוא שאדם מתרחק מנגוע כינים ככל האפשר, אך דידי לא הראה כל נטיה להתרחק, או אפילו להסתייג ממוטקה. היה יושב שעות על מיטתו, מעביר את בנדיו של מוטקה כמקום למקום ומתחנך בו, בעברו על ידו. נכנס החשך בראשו שדידי ומתוך את כיניו. מרגע זה ואילך, עשה מוטקה את הכל, כדי לשמור את כיניו שלו לעצמו, ובכל שדידי ניסה להתקרב אליו, כן השתדל מוטקה להתרחק ממנו.

כך גבר איהאמון ביניהם מיום ליום, עד אשר בא דידי יום אחד והציע להצמצם בחדר אחד במקום שנים. "למה לנו לבזבז כסף על שני חדרים, כשאנחנו יכולים לגור בחדר אחד?" כאשר הציע מוטקה על העיבודה, שבסך הכל יש להם מיטה אחת בחדר, ענה דידי, שלא איכפת לו לישון עמו יחד, ובלבד שיחכמו כסף מפני שאולי יצטרכו לנסוע לאמריקה. מוטקה ענה לו, שיחשוב בדבר ומיד הלך לעיין בחוזה שבנייהם ונוכח לדעת, שיש איוו דבר בחוזה שאיננו בסדר: בו בזמן שדידי הפך להיות שותף לכינוי שלו, לא היה שם כל סעיף הנותן למוטקה שותפות בכינוי של דידי, אם יהיו כאלה גם לו. דבר זה, חשב מוטקה, צריך תיקון מידי ובהזדמנות ראשונה העמיד את הדבר בפני שותפו.

דידי לא ענה. תקע את אצבעותיו בסך שער המדובבל וחשב תוך כדי גרוד פדחתו. זהו! הבריק במוחו של מוטקה. הוא כבר מתגרד!

אז דידי פתח את פיו ואמר. החוזה הוא לדעתו, בסדר גמור ואין כל צורך לשנות בו אפילו קוצו של יוד. מוטקה התרגז, מפני שבעשה הרמאות היה עכשיו גלוי לעין והוא הציג לדידי אולטימטום: "אח, או" דידי לא איבד כלום משלחת נפשו וענה למוטקה בכעס, שאי אפשר לעבוד ביחד, כשאין אימון אחד לשני. "אני רציני לעשות אותך עשיר ואמין לי, שלא היית מתחרט על זה. עכשיו אתה מתחיל אתי עם כל הדברים האלה. אם אתה חושב לאיים עלי, אז אתה לא מכיר אותי. אני לא נילחתי תמלול וגם לא עשו אותי באצבע. אם אתה חושב שתוכל להסתדר בלעדי, אני מחתר עליך, על כל השור תפוזת" ובאמרו כך, לקח את החוזה שהיה פרוש על השולחן וקרע אותו לגזרים.

עוד באותו ערב עזב דידי את בית המלון. למחרת בבוקר, כאשר מוטקה התכוונן ללכת לסורבון, צלצל הטלפון. דברו מהשגרירות הישראלית. בקשו ממוטקה שיבוא לראיון דחוף עם הנספח הצבאי. מוטקה לא יכל היה לתאר לעצמו מה רוצים ממנו, אבל לא שאל שאלות והלך. "לא הייתי מאמין עליך דבר שכוה!" אמר הנספח הצבאי, ברגע שמוטקה נכנס לחדרו וסגר אחריו את הדלת. "מה יש פה להאמין עלי?" שאל מוטקה.

"שבחור נאמן כמוך, שהיה בהגנה ובפלמח, ושנפצע פעמיים במלחמת השחרור, ילך וימכור דבר שכוה שהמדינה יכולה להשתמש בו."

"למה אתה מתכוון?" "אתה יודע יפה מאוד למה אני מתכוון!" "אתה מתכוון לכינים?" "בדיוק."

"מה יכלה מדינת ישראל להשתמש בוה?" "אני מתפלא עליך שאתה שואל שאלות כאלה. אתה כבר לא ילד ואתה יודע שאלא אתה מחליט מה יכלה מדינת ישראל להשתמש ומה לא. מדוע לא באת להציע לנו את זה לפני שהלכת אליהם?"

"אבל זה הרי סתם כינים!" "אתה יודע יפה מאוד שזה לא סתם כינים. אצלנו במכון ויצמן שוברים על זה את הראש ואתה הולך ומוכר את זה בעד כסף למדינה וזה אם לא הייתי שם עליך עין, היית בטח הולך ומציע את זה למצרים!"

"אבל..."

"בלי אבל ובלי שמבל. מחר בבוקר אתה טס לישראל. הכנתי לך מקום באל-על. הגה הכרטיס. זכור שאתה לא מוציא הגה מפיך לאף אחד, אתה מחליט מה יכלה מדינת ישראל ויקחו אותך לאן שצריך..."

"אבל אני לא רוצה לחזור!" "מי אתה שאתה לא רוצה לחזור?! הגיד תודה שנתנו לך לשבת פה ארבע שנים. אתה לא תהיה פאראויט כאשר אנשים מקריבים את חייהם יום על הגבול!"

מוטקה לא רצה לחזור ארצה כל כך מהר. אדם אחר היה בחדאי מצפצף ונשאר, אבל למוטקה היה רגש של אחריות לאומית. בלב כבד עלה למחרת בבוקר, לאוירון.

כשהגיע ללוד, נתבקש למסור הצהרה למכס. לא ידע אם חובת השתיקה שהטיל עליו הנספח הצבאי כוללת גם את רשויות המדינה. בהתחלה חשב שכך ולא אמר מלה. אחר כך, כששאל אותו הפקיד אם הוא מביא עמו משהו מיוחד, לא רצה לשיקר ואמר שהוא מביא עמו משהו מיוחד מאוד, אבל אסור לו לספר מה. כשהפקיד שמע את זה, מיד מיהר להזעיק את האחראי והלה אמר שאין פה דבר כזה ועליו להצהיר בדיוק מה הביא עמו. מוטקה סירב ואמר שאסור לו לפצות את הפה בלי רשות משגרירות ישראל בפאריז. מיד מיהרו להתקשר עם השגרירות בפאריז ובניתיים שמו את מוטקה במעצר.

מוטקה התרגז שככה מתיחסים לאדם שמקריב את כל מה שיש לו לטובת המדינה וגילה לשוטר ששמר עליו שהוא מביא עמו כינים. כששמעו את זה במשטרה, הכניסו את מוטקה לנעדר סגור והכינו אותו לקרנטינה של משרד הבריאות במלון הקישון ושם ריססו אותו מיד בדיזיט.